

Löderup

Ett anslag mot poststationen i Löderup finner vi i en framställning från poststationsföreståndare Lars Tufwesson i Hörup till poststyrelsen den 30 september 1874. Han hade noterat att postförbindelsen mellan postkupén på linjen Eslöv-Ystad via Svenstorp inte fungerade tillfredsställande och föreslog viss omläggning av postlinjen från Svenstorp till bl a poststationerna i Tofterup, Bollerup, Hannas, Hammenhög, Tommarp, Wallby, Hofby, Walleberga, Ingelstorp och Glemminge. I sammanhang därmed skrev han följande:

"Om General Poststyrelsen så för gott finner att Löderups poststation indrages, åtager jag mig för hela pastoratet. Emedan Hörup ligger mest på medelpunkten emellan Everöds fält, Örum, Gyllerup, Löderup, Hagestad och kronofärdingsmannen för Löderups socken bor i Hagestad och har lika så nära att hämta sin post i Hörup som i Löderup och från hela pastoratet har de sina tidningar hos mig till och med poststationsföreståndaren Carlsson själv".

I en svårreproducerad kartsnitt, försedd med datumstämpeln vid poststationen i Hörup den 1 oktober 1874, försökte Tufwesson redovisa postföringen i det berörda området. Hans kapacitet ifrågasattes emellertid av postmästare Henric Liljensparre i Smirishamn, som i sin kommentar till poststyrelsen den 3 november 1874 bl a skrev:

"Vad beträffar att Hörups och Löderups station böra sammanslås till en, anser jag detta mycket väl kunna åstadkommas, men då får jag äran hänvisa till ett förut av mig avgivet yttrande i denna fråga (avgivet den 16 oktober), att Löderup borde bli en fortfarande station och Hörup indragas, därigenom undvikas även de långa enfaldiga skrivelser från Hörups stationsföreståndare, som han helt säkert, litet emellan kommer att avgiva. Ehuru jag ej kan hava något att anmärka emot Lars Tufwessons skötande av sin plats, anser jag dock stationsföreståndaren i Löderup i allo mera lämplig som stationsföreståndare".

I Löderup var vid detta tillfälle skolläraren O P Carlsson poststationsföreståndare. Hörups poststation fick fortleva vid lantbrevbäringens införande, tack vare att dess föreståndare, hemmansägaren Lars Tufwesson, från och med mars 1879 avstod från sitt årsarvode på 100 kr. I stationsföreståndareförteckningen antecknades "utan ersättning av postmedel". Poststationen drogs in den 7 oktober 1894.

POSTEN VID JÄRNVÄGEN YSTAD - SANKT OLOF

Erik Lindgren

Inledning

I ett brev den 23 december 1893 informerade postinspektör Victor Melander i Malmö poststyrelsen om erhållen uppgift att "sträckan Ystad-Borrby av järnvägslinjen Ystad-Gärnsnäs kommer att upplåtas för allmän trafik under loppet av nästkommande mars månad". Eftersom personalen vid planerat inrättade järnvägsstationer skulle kunna ansvara för postgöromål önskade han tillåtelse att säga upp kontrakten med föreståndarna för de i närheten av järnvägen befintliga poststationerna Borrby, Glemminge, Hörup, Kåseberga och Löderup. Uppsägningarna gjordes men järnvägsbygget blev försenat. Melander uppdrog därför åt berörda poststationsföreståndare "att fortfaranade tills vidare förestå poststationerna". Ingen föreståndare utom i Borrby ville åta sig det bestyret utan förhöjd ersättning, varför Melander i ett brev till poststyrelsen den 30 april 1894 begärde att få göra vissa tilläggsbetalningar. En rad andra detaljer blev avhandlade i en omfattande skriftväxling innan järnvägen öppnades för posttrafik den 8 oktober 1894. Jag fortsätter berättelsen med sträckan Borrby-Gärnsnäs-St.Olof där den sista bandelen inte öppnades för trafik förrän den 15 juni 1902.

Köpingebro (Stora Köpinge socken)

Köpingebro passerades av järnvägen mellan Eslöv och Ystad, som hade öppnats för posttrafik redan 1866. Någon poststation hade dock inte funnits i Köpingebro tidigare men väl i Svenstorp ett stycke norrut, en poststation vilken för övrigt hette Köpinge under ett års tid efter tillkomsten. Med järnvägen Ystad-Borrby-Gärnsås inrättades emellertid en förenad post- och järnvägsstation med namnet Köpingebro, där stationsinspektorn Hasse Rudolf Stenberg fick ansvaret för postgöromålen. Han hade tidigare varit föreståndare för poststationen i Kristineberg på järnvägen mellan Eslöv och Ystad. Efter hans död i januari 1922 blev Jöns Jönsson ansvarig för posten i Köpingebro. Han hade svarat för posten i Löberöd under sex år och befordrades till trafikinspektör i oktober 1927. Efter en tids vakans blev Nils Göransson hans efterträdare (1928-1940) och från Svenstorp kom den 1 augusti 1940 Hugo Ludvig Reinhold N:son Hagberg. Han pensionerades den 1 mars 1948 och Wilhelm Johan Olof Ågårdh tog hand om posten under tre år för att därefter flytta till Lomma. Efter honom ansvarade följande järnvägsmän för posten i Köpingebro: Gunnar Pålsson (1951-1954), Albert Rudolf Lindström (1954-1958), Ernst Albert Svensson (1958-1966) samt Karl Göte Sixten Johansson under tre månader 1966. Poststationen höjdes till postexpedition den 1 juli 1966 och fick Margareta Nilsson som chef med titeln stationsmästare. Titeln ändrades till postmästare i samband med ny terminologi och postexpeditionen kallades postkontor. Där ansvarar chefen för service till närmare 1400 hushåll.

Glemminge(bro) (Glemminge socken)

I samband med att postverket tog över ansvaret för kronobrevbärningen i denna del av Skåne, som då hörde till Kristianstads län, inrättades med 1874 års ingång en poststation med namnet **Glemminge**. Till föreståndare antogs skolläraren Gustav M Pehrsson med 80 kr i årsarvode. Efter

framställning fick han det höjt till 100 kr genom beslut i augusti 1874 och till 150 kr från och med 1877. En ytterligare löneförbättring fick han 1890 men han blev uppsagd 1894 och fick stämpla sina sista brev den 7 oktober. Datumstämpeln levererades till Stockholm och en ny stämpel med gravvren **Glemmingebro** togs i bruk den 8 oktober i järnvägsstationen, där stinsen Per Mauritz Sterner fick ansvaret för posten. Trafikutvecklingen blev gynnsam och den 1 juni 1918 skildes post och järnväg. Johan Larsson blev föreståndare i andra lokaler omkring 100 meter från järnvägsstationen. Han avgick den 1 oktober 1939 och förre lantbrevbäraren Gunnar Ryberg blev samhällets nye postchef efter att ha vikarierat flera gånger under Larssons ledigheter. Nu skaffade han sig kompetens för vidare karriär och befordrades den 1 september 1946 till chef för postexpeditionen i Grums i Värmland. Svea Olovsson tog över befattningen i Glemmingebro och fick senare tillnamnet Gräns. Med nya organisationsformer blev postexpeditionen omorganiserad till ett s k postställe den 1 juli 1979. I slutet av november 1983 centraliserades postutdelningen i Glemmingebro till Köpingebro. De båda lantbrevbäringslinjerna (till Tågarp resp Hammar) gjordes om till en linje med beteckningen Köpingebro-Hammar. Efter ytterligare rationalisering avvecklades även poststället och kvar blev enbart ortsadressen, som det uttrycktes i 1985 års interna telefonkatalog.

GLAVA (ple) 0570-403 70 RK Kst Pa 670 20 GLAVA
Öppet M-F 09.30-10.30, 15.30-16.30, F även 15.00-15.30, L 09.30-11.30

GLEMMINGEBRO (Tidigare postställe numera enbart ortsadress) RK Mö Pa
270 21 GLEMMINGEBRO
Utdelningspostkontor: 270 22 KÖPINGEBRO

GLIMÅKRA (lpk 2) 044-421 01 RK Krst Pa 280 64 GLIMÅKRA
Öppet M-F 09.00-12.00, 15.00-17.30, L 09.00-12.00

Kåseberga (Valleberga socken)

I en vid båge sydväst ut från Simrishamn inrättades 1874 en postföringslinje mellan Simrishamn och Svenstorp. Näst Borrby och Glemminge var Valleberga den socken, som hade den största posten på den linjen. Det hävdades i ett brev till poststyrelsen den 18 januari 1886 från företrädare

för socknen. De önskade få en poststation. Under den följande remissbehandlingen var poststationsföreståndarna G M Pehrsson i Glemminge och Sven Friberg i Löderup emot förslaget, medan postmästare Johan Trotzig i Simrishamn uttalade sin bestämda övertygelse om att det vore rättvist att en poststation inrättades i Vallberga. Han visade på ett befolkningstal inom Ingelstorps och Vallberga pastorat på 2796 personer "som hittills har varit nödsakade att avlämna eller hämta sina brev på de långt ifrån belägna poststationerna Svenstorp, Glemminge eller Löderup". Inom Löderups pastorat fanns två poststationer, Hörup och Löderup, den sistnämnda "belägen alldeles i yttersta delen av pastoratet och invid gränsen av Vallberga". Trotzig uttryckte uppfattningen att en poststation i Vallberga skulle vara till stor nytta. Poststyrelsen beslöt emellertid vid föredragning den 6 maj 1886 att framställningen inte "f n borde till avseende föränleda". En ny framställning i september ledde till ett uttalande av länsstyrelsen i positiv riktning och efter poststyrelsens beslut öppnades en poststation den 1 mars 1887, vars namn blev Kåseberga. Den var belägen intill Valleberga kyrka en halv mil norr om fiskeläget med namnet Kåseberga. Avståndet från den nya poststationen till Löderups poststation var 2,6 km. Till föreståndare antog folkskolläraren M Hörlén, som fick förbinda sig att svara för poststationen under minst tre år med bara 60 kr i årsarvode.

Inför tillkomsten av järnvägen blev Hörlén liksom kollegerna i Borrby, Glemminge, Hörup och Löderup uppsagd från sin befattning, och när tågen började gå drogs poststationen vid Valleberga kyrka in och en förenad post- och järnvägsstation inrättades med namnet Hedvigsdal. Postadressen Kåseberga fanns således bara under något mer än sju år.

Ett mycket stort antal kustbor skrev i februari 1894 till poststyrelsen och bad att få en poststation och en postlinje mellan fiskeläget Kåseberga och den järnvägsstation som planerades på Fröslövs mark i Valleberga socken. Såväl poststationen som förbindelsen med järnvägsstationen ansåg de behövligen som ersättning för postlinjen mellan Svenstorp och Borrby. De hade blivit informerade om att postlinjen "inom kort tid kommer att indragas, emedan järnvägen Ystad-Gärnsås kommer att övertaga postföringen

även för förenämnda linje". Efter vederbörlig handläggning avstyrkte postinspektör Victor Melander tanken på att inrätta en poststation vid kusten men föreslog en lantbrevbäringslinje med tre turer i veckan från den blivande järnvägspoststationen Hedvigsdal över Peppinge till Kåseberga fiskeläge. Detta gick poststyrelsen med på och till lantbrevbärare antogs Jöns Hansson från nr 9 i Valleberga. Hans ersättning blev 47 kr per år för denna syssla.

Med järnvägens tillkomst blev Hörlén uppsagd från sin befattning som föreståndare för poststationen vid Valleberga kyrka och därmed var sagan all för postnamnet Kåseberga. I stället öppnades den 8 oktober 1894 en förenad post- och järnvägsstation med namnet Hedvigsdal.

		Svenstorp—Löderup. (Från september 1879.)				
—	1,0	1,5	Svenstorps poststation	O. L.	10,45	—
2,80	2,45		Glemminge poststation.....	O. L.	9,0	9,15
			Ingelstorp			
5,45	—		Valleberga			
			Löderup	O. L.	—	6,0
			Postföringen å linien ombesörjes af landtbrevbärare.			

Hedvigsdal (Valleberga socken)

Stationsinspektör Anders Svensson fick ansvaret för posten när en förenad post- och järnvägsstation öppnades i Hedvigsdal den 8 oktober 1894. Hans årsarvode för denna del av sysslorna, 180 kr, höjdes till 300 kr vid 1902 års allmänna reglering. Han efterträddes den 11 april 1906 av Agne Magnusson som blev kvar i 20 år. När han flyttade till Löderup 1936 uppehölls befattningen på vakans tills Alfred Mårtensson tog över i oktober 1937. Därefter ansvarade följande järnvägsanställda för posten i Hedvigsdal tills poststationen ersattes med lantbrevbärning från Löderup den 1 december 1966: Enock Sigvard Konstantin Nilsson (1945-1947), Eric Gunnar Helge Holmgren (1947-1961), Greta Gunborg Holmgren (1961-1962), Henny Viola Gustafsson (1963-1966) och Doris Ingeborg Malmqvist (1966).

Löderup (Municipalsamhälle i Löderups socken)

När kronobrevbäringsansvaret överfördes på postverket inrättades en poststation den 1 januari 1874 i Löderup med skolläraren O P Carlsson som föreståndare enligt en överenskommelse med länsstyrelsen i Kristianstad. (Löderups socken flyttades i modern tids gränsreglering till Malmöhus län liksom socknarna Hörup, Valleberga, Ingelstorp och Glemminge). Carlssons årsarvode på 60 kr höjdes till 100 kr efter hans framställning i oktober 1874. En ytterligare höjning med 50 kr medgavs i poststyrelsens beslut i maj 1877, sedan Carlsson hotat med att sluta. Kommunalstämman i Löderup den 9 mars 1878 utsåg arrendatorn under Löderups prästgård Johan Pålsson till kommunombud som förmedlingslänk mellan sockenborna och den lantbrevbärare som skulle tillsättas vid planerad indragning av poststationen.

Indragningen genomfördes den 31 mars 1879, samma dag som poststyrelsen försåg ett brev från O P Carlsson med påskriften "ansågs ej för närvarande föranleda till vidare åtgärd". I det brevet inneslöt han sig och berörda postkunder "i den högtärade Styrelsens välvilliga åtanke, därom förvissade att Generalpoststyrelsen gunstbenäget så vitt möjligt är går en talrik korresponderande allmänhets önskingar till mötes och låter oss nu eller framdeles få behålla Löderups poststation".

Önskingarna gick i uppfyllelse, men kanske inte på det sätt som Carlsson hade tänkt sig. I ett brev från många personer i Löderup och Hagestad den 1 juli 1880 framhölls den försämring av postservicen som inträtt genom att lantbrevbärning ersatt poststationen. Det var bl a en nackdel att lantbrevbäraren inte kunde medföra tyngre paket och inte hade rätt att förmedla assurerade försändelser. Med brevet följde en skrivelse från lantbrevbäraren Sven Friberg, som var fjärdingsman. Denne erbjöd sig att utan annat arvode än det han redan hade som lantbrevbärare också sköta poststationen, om den återinrättades i hans bostad utmed allmänna landsvägen i Löderups by. Brevet avslutades med Fribergs påpekande "att Hörups socken har poststation, däremot Löderups socken som är mer än dubbelt så stor och moderförsamling vore mera förtjänt därav". Med ett så generöst erbjudande var det inte svårt för poststyrelsen att

fatta beslut. Brevan ankomststämplades i Stockholm den 5 juli 1880 och redan vid föredragning den 8 juli beslöts, att en poststation skulle öppnas den 1 augusti i Löderup "med förbehåll dock, att Friberg förbinder sig att bestrida föreståndarebefattningen utan ersättning från postverket under en tid av minst två år". Därmed återinrättades poststationen i Löderup men fick ett för många ogynnsamt läge, då Fribergs bostad låg i utkanten av socknen nära gränsen till Valleberga socken.

Friberg var kanske inte Guds bästa barn och hade som fjärdingsman alltför mycket att bestyra utöver sina tjänster som lantbrevbärare och poststationsföreståndare. Med nit i tjänsten skaffade han sig också ovänner. Några av dem satte sina namn under ett brev i februari 1887 till postkontoret i Simrishamn. De tog tillfället i akt att anknyta till beslutet om att en poststation skulle öppnas den 1 mars 1887 med namnet Kåseberga vid Valleberga kyrka och begärde att få Löderups poststation flyttad till en mera centralt belägen plats inom församlingen. De skrev:

"Det torde ej vara för postkontoret obekant, att det gång efter annan försports klagomål över det slarv som existerar vid Löderups poststation. Detta har haft till följd att Hagestadsborgs gård och Löderups prästgård, vilka onekligen ha den största korrespondensen inom församlingen själva 3 gånger i veckan hämta sin post i Svenstorp, emedan de ej vilja ha något med Löderups poststation att skaffa, samt att flera prenumeranter inom församlingen får sina Ystadstidningar genom särskilda bud befordrade direkt hit från Ystad."

Postmästare Johan Trotzig i Simrishamn hade redan utstått en del obehag på grund av fjärdingsmannens nonchalans med posten och tog tillfället i akt att föreslå uppsägning av denne som poststationsföreståndare samt flyttning av poststationen till Löderups skola, där O P Carlsson var villig att svara för poststationen med 60 kr i årsarvode, d v s samma belopp som Friberg åtnjöt efter den första "gratis"-perioden. Denne fick höra talas om förslaget och gick till motattack i ett brev till poststyrelsen den 8 mars 1887, i vilket han bland annat skrev följande:

"Sedan jag i egenskap av kronofjärdingsman och polis inom Löderups socken till laga åtal angivit skomakaren Olof Petersson i Löderup för olovlig krogrörelse, så har denne av hat och hämndlystnad mot min person uppsatt en skrivelse angående poststationen i Löderup, då han förmodligen ej vågat framkomma med beskyllningar mot mig, föregivande att

härvarande poststation har ett opassligt läge. Förunderligt synes mig och flera rättänkande personer detta, att han med flera först efter sex å sju år gjort denna upp-täckt!"

Friberg kunde stödja sig på ett berömligt intyg av Sven Gulin, ordförande i Löderups sockens kommunalstyrelse med instämmande av pastor Nordström och kronoläsmannen C P Fundahn. Nu startade en formlig kamp mellan olika läger i socknen. I en etapp avgjordes den kampen genom poststyrelsens beslut den 18 juli 1887 efter kontakt med bl a länsstyrelsen, att Friberg skulle sägas upp för tillämpning vid årsskiftet och att poststationen med 1888 års ingång skulle flyttas till Löderups skola med O P Carlsson som föreståndare. Postmästare Trotzig i Simrishamn fick en besvärlig tid genom att Sven Friberg visade prov på "advokatyrt". Det gick så långt att han måste begära handräckning av kronolänsman Fundahn för att få Fribergs underskrift på uppsägningsbesviset. Ur postmästarens rapport om detta vid Fribergs besök på postkontoret i Simrishamn den 23 juli till poststyrelsen den 5 augusti 1877 hämtas följande utdrag:

"Friberg fordrade att bevisen skulle honom tillsändas under adress Löderup. Därpå vidtog han att på det mest hänsynslösa sätt utskälla mig och påstod, att jag genom systematisk förföljelse frånryckte honom än den ena än den andra platsen, och att han ej stod i någon slags subordination under postförvaltaren i Simrishamn utan att länsmannen vore hans enda förman mm. Då jag upplyste honom om motsatsen, kom jag till att ej väga orden och lät då undfalla mig, att han ej var att betrakta annorlunda än som postverkets dräng, och för att få ett slut på Fribergs obetänksamma yttranden tillsade jag vaktbetjänten Hans Mårtensson att ledaga honom utom dörren".

Förvecklingarna blev många och ärendet omfattar ett 50-tal sidor i arkivet, inkluderande även ett beslut av poststyrelsen att betala en kostnadsräkning till landsfiskal Tornée för hans besök på poststationen i Löderup för att inventera den. Dokumentationen kan lånas ut till den som är intresserad av detaljerna.

Friberg gjorde efter ett halvår ett fräckt försök att återta befattningen som poststationsföreståndare och erbjöd den tjänsten utan ersättning av postmedel men poststyrelsen ansåg att ärendet inte borde "till avseende föranleda". O P Carlsson lyckades få sitt årsarvode höjt

LÄNSSTYRELSEN
CHRISTIANSTADS LÄN.
LANDSKANSLIET.

Nr 1991.

Kongl. Generalpoststyrelsen.
Läkam den 5 MAJ 1887

Till
Kongl. General Post Styrelsen
1887 den 6 Maj up. från till postst. i
Simrishamn, L. a. f.

En kopia af beslutet om den 18 Juli 1887 om tillämpning af
poststationen i Löderup till den 1888 års ingång till
Simrishamn, de med Kongl. General Post Styrelsen
beslutades den 22 Mars och den 19 April inkommande är
hitt öfverlämnade handlingar angående i fråga om
förflyttning af Löderups poststation från dess nuvarande
plats till Löderups folkskola, från Länsstyrelsen
sen, efter kronobetjäningens i orten föränd. är an
meddelat att då Löderups nuvarande poststation
är belägen nära gränsen emellan Löderups och Wäner
bergs socknar, samt till beständigt och sockens nuvarande
beständigt en poststation, Länsstyrelsen anser det
lämpligt vid föränd. kronobetjäntens i Löderups
socken fördel om Löderups poststation förflyttades
från dess nuvarande plats till Löderups folkskola
och något annat ställe i närheten deraf. Svadan
Länsstyrelsen för sin del för beaktande de förelagda
förflyttningarna om oga som
Christianstads, Landskansliet den 4 Maj 1887.

M. M. M. M. M.

från 60 till 100 kr efter länsstyrelsens rekommendation i september 1889. När järnvägen blev färdig var det emellertid slut för Carlsson som postman. Poststationen flyttades den 8 oktober 1894 till järnvägsstationen, där stinsen

Fabian Ohlin blev ansvarig för samhällets postservice, nu med 240 kr i årsarvode för den delen av arbetet. Han hade tidigare varit poststationsföreståndare i Skurup. Post och järnväg skildes åt den 1 oktober 1915 och Ohlin fick lämna över inventarierna till Olga Augusta Molin, änka efter förste postexpeditören P R Molin. Hon fick ett årsarvode på 600 kr jämte 180 kr i anslag för transporter mellan järnvägsstationen och poststationen. Dessutom fick hon ett biträdesanslag på 420 kr, höjt två år senare till 540 kr. Med efter hand bättre villkor blev hon kvar till och med maj 1934. Inga Birgit Torhild Wiland tog då över men blev föreståndare för poststationen Malmö 10 den 1 oktober 1937 varefter befattningen i Löderup hölls vakant i avvaktan på omorganisation. Från april 1940 höjdes poststationen till postexpedition. Bland de följande cheferna fanns Stina Tullström och Malin Mårtensson. Med ändrad terminologi blev det ett postkontor i Löderup, där postmästaren fick ta ansvar för service till i det närmaste 1000 hushåll.

Över Löderup expedierades under tiden juni 1946 -november 1966 posten till postombudet i **Mälarhusen**, där handlanden Curt Orvar Almquist hade ansvaret. I datumstämpeln fanns gravyren LÖDERUP POSTOMB 1.

P. Tufvesson.
Hörup.

Hörup (Hörups socken)

Efter förhandlingar med länsstyrelsen i Kristianstad beslutade poststyrelsen att en poststation skulle inrättas i Hörup med 1874 års ingång i samband med att postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen. Nils Månsson utsågs till föreståndare men lämnade enligt egen uppgift redan den 3 januari 1874 över befattningen till Lars Tufvesson.

Sedan landskansliet tillstyrkt åtgärden godkände poststyrelsen denna vid föredragning den 19 februari. Tufvessons årsarvode blev 60 kr men höjdes efter hans framställning till 100 kr. Beslutet föregicks dock av undersökning om poststationen som olönsam inte kunde helt och hållet dras in. Poststationsföreståndare O P Carlsson i Löderup erbjöd sig sålunda att ensam sköta posttjänsten för hela pastoratet med 150 kr i årsarvode. Det var bäddat för att dra in poststationen i Hörup och i samråd med länsstyrelsen beslöt poststyrelsen om en sådan åtgärd med utgången av mars 1879. När Lars Tufvesson informerats om detta, skrev han den 1 mars 1879 till poststyrelsen att han var villig att fortsättningsvis sköta poststationen utan någon ersättning från postverket. Hörups socken skulle gottgöra honom för arbetsinsatsen. Någon särskild kostnad för transport av post till Hörup skulle inte uppstå, eftersom lantbrevbäraren, som för övrigt var Tufvesson själv, ändå passerade Hörup. Hans efterträdare som poststationsföreståndare, målaren Frans Lundgren fick utstå en del obehag av Tufvesson som efter att lämnat över själva poststationen fortsatte att vara postförare. I ett till synes framprovocerat klagomålsärende avslutade Frans Lundgren sitt remissvar till postmästaren i Simrishamn den 1 december 1887 med följande rader:

"Slutligen tillåter jag mig nämna att anledningen till klagomålet mot mig torde vara att finna däri, att Lars Tufvesson förmenar sig vara undanträngd såsom föreståndare för poststationen i Hörup av mig, varför han nu söker utkräva personlig hämnd".

Frans Lundgren fick uppleva att poststationen drogs in med järnvägens tillkomst den 8 oktober 1894. De som anlitat poststationen fick nu vända sig i postärendena till den förenade post- och järnvägsstationen i Löderup.

På vår "färd" längs järnvägen passerar vi den under 1960-talet flyttade gränsen mellan de båda skånska länen och befinner oss under resten av beskrivningen inom Kristianstads län.

Borrby (Borrby socken)

"Då undertecknad mottog föreståndarebefattningen vid härvarande poststation skedde detta under den förutsättning, att arvodet för tjänsten skulle komma att stå i förhållande till det med befattningen förenade besvär och tidsspillan, men detta ingalunda kan anses vara förhållandet, då stationen skall hållas öppen fyra timmar varje dag och arvodet endast blivit bestämt till femtio kronor per år, samt detta arvode ytterligare minskas, dels genom lösen för förordnandet, dels genom kostnader för resor till Simrishamns postkontor i och för kvartalsredogörelserna och dels för skrivmateriel m m, så att endast halva summan bliver i behåll, varigenom arvodet icke uppgår mer än till åtta öre om dagen, och vågar jag därför ödmjukast anhålla, att mitt arvode såsom föreståndare vid poststationen härstädes måtte ökas till tvåhundra kronor för året".

Detta nödrop den 12 maj 1874 från den fungerande poststationsföreståndaren och skolläraren Carl Gustaf Hallgren i Borrby resulterade i att han fick årsarvodet tredubblat efter poststyrelsens prutning på den begärda fyrdubblingen

Poststationen med namnet **Borreby** inrättades med 1874 års ingång i samband med att postverket tog ansvaret för kronobrevbäringen i denna del av Kristianstads län. Namnet på poststationen ändrades till Borrby efter framställning av postmästare Henric Liljensparre i Simrishamn, sedan landskansliet på poststyrelsens förfrågan uppgett att det var det riktiga namnet.

Efter Carl Gustaf Hallgrens död övertog änkan Anna Hallgren poststationen enligt ett kontrakt som daterades på själva nyårsafton 1883. I något mer än tio år skötte hon poststationen med den äran men blev uppsagd på grund av järnvägens tillkomst. Hon var den enda av de fem berörda föreståndarna för lantpoststationer i området som accepterade att fortsätta utan höjt arvode tills vidare i väntan på den dag då järnvägen kunde tas i bruk för trafik. Denna var i början beräknad till mars 1894 enligt de uppgifter som postinspektör Victor Melander hade till hands när han skrev till poststyrelsen i ärendet den 23 december 1893. Fru Hallgren fick alltså kämpa vidare men den 8 oktober 1894 lämnade hon över inventarierna till stationsinspektör Edvard Herman Möller. Han hade flyttat till Borrby efter

att ha svarat för poststationen i Vollsjö under fem månader. Så mycket längre fick han ha postansvaret i Borrby, nämligen till och med mars 1915. Då skildes poststationen från järnvägen och fröken Ester Gunhild Rundberg tog ansvaret med en årslön på 660 kronor, däri inbegripet ersättning för posttransporter mellan poststationen och järnvägsstationen. Hon hade dessutom ett särskilt biträdesanslag på 540 kr om året. När hon flyttade till Åkarp den 1 april 1918, tog Gunhild Elisabet Falk över. Hon hade varit biträde åt fröken Rundberg och övergången blev smidig. Från februari 1946 höjdes poststationen till postexpedition och med tjänstemannastatus leddes poststationen av bl a Bennet Ingemar Vladimir Alderbourg och Bernt Olsson. Chefen har med titeln postmästare fått ta ansvar för service till ca 1600 hushåll inklusive dem med postadress Skillinge.

Carl Gustaf Hallgren
1877 d. 9 februari ann. P. G. Hallgren up. förfråga till Kristianstads
i k. k. k.

*Med anledning af Edv. Skrif-
velse den 26 d. 1893 inkom
från Poststyrelsen meddelan att
den deri anförda poststatio-
nen här kan benämnas Borrby
i Kristianstads län och Pauli den
3 Mars 1877*

Poststyrelsen

Holmåkra (Östra Hoby socken)

Järnvägen svängde i Borrby av mot norr, men vi gör här en utblick mot öster för att beröra utvecklingen för ytterligare två poststationer inom relativ närhet till järnvägen. Härads-skrivaren i Hofby begärde i en tre foliosidor lång skrivelse till poststyrelsen den 20 januari 1883 att få en poststation. Efter vederbörlig utredning med sikte på bifall rådgjorde poststyrelsen med länsstyrelsen i Kristianstad. Därifrån svarades följande den 24 februari 1883:

"Med föranledande av Kungl. Styrelsens framställning uti skrivelsen den 12 dennes får Konungens Befallningshavande, såsom lämplig benämning å den postanstalt som den 1 nästa april kommer att öppnas i Hofby av Ingelstads härad här i länet, härmed föreslå **Skillinge** efter det i Hofby socken belägna fiskeläget med samma namn".

Med namnet **Hofby** hade en poststation funnits inom socknen under tiden 1874 - 31 mars 1879. På grund av svårigheter med adressering av post i området, där orten Skillinge var huvdpunkten, blev poststationen namnändrad från Skillinge till **Holmåkra** den 1 juli 1891. Samtidigt inrättades en ny poststation som fick namnet Skillinge. Poststationen med namnet Holmåkra förestods av kantor Ola Hansson, följd av Karna Jönsson (1902-1912) och Magnus Bernhard Nohrman (1913-1951). Efter den sistnämndes frånträde den 1 maj 1951 hölls befattningen vakant i avvaktan på den omorganisation som medförde poststationens indragning vid 1952 års slut.

Skillinge

Den poststation som poststyrelsen efter omfattande utredning beslutade att bli inrättad den 1 juli 1891 i Östra Hoby socken utöver den redan befintliga poststationen med namnet Skillinge fick överta denna poststations namn. Den då åtta år gamla relativt närliggande poststationen med namnet Skillinge fick byta namn till Holmåkra. Handlande,

skeppsredare och fartygsbefälhavare lovade att utbetala ett arvode av 150 kr om året till poststationsföreståndaren och detta torde ha bidragit till poststyrelsens beslut att låta inrätta poststationen trots att det redan fanns en inom socknen. Folkskolläraren Nils Henrik Cederstrand antogs sålunda till föreståndare för den nya poststationen med namnet Skillinge utan arvode från postverket. Han följdes 1893 av småskolläraren Sigrid Maria Christina Anderberg. Med tillträde den 1 juli 1896 av skepparen Jöns Persson började postverket att betala arvode "på vanligt sätt". Denne fick till en början 200 kr om året och från 1907 dessutom ett fast biträdesanslag på 100 kr. Efter hans död i maj 1916 svarade husägaren Lars Henriksson för poststationen, varefter Kersti Gunhild Larsson tog över vid 1917 års början. Med tillnamnet Roos blev hon platsen trogen till sin pensionering vid 1963 års utgång. Edith Persson, som varit föreståndare för poststationen Vallby-Salarp sedan oktober 1946, tog över och fick titeln stationsmästare när poststationen i Skillinge höjdes till postexpedition den 1 september 1974. Titeln ändrades till postmästare genom ny terminologi 1977. Postutdelningen i Skillinge-området sker från Broby.

Kungörelse,

angående öppnande af poststationer m. m.

Den 1 nästinstundande juli öppnas poststation
i *Ärila* inom Södermanlands län,
i *Kalfsvik* inom Kronobergs län,
i *Skillinge* (fiskläget) inom Kristianstads län,
i *Forshaga* inom Vermlands län,
i *Zinkgrufvan* inom Örebro län samt
i *Edsbordet* inom Vesternorrlands län.

Från och med samma dag skall den nuvarande, vid Östra Hoby belägna, poststationen *Skillinge* inom Kristianstads län benämnas *Holmåkra*.
Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 19 juni 1891.

Under Generalpostdirektörens frånvaro,

F. H. SCHLYTERN.

o. t.

B. Friman.

Stockholm,
K. L. Beckman,
1891.

Utgivet den 25 juni 1891.

Hammenhög (Hammenhögs socken)

Den förste poststationsföreståndaren i Hammenhög började sitt arbete den 1 januari 1874 men dog den 27 juni samma år. Hans syster Hanna Herrlin gick in som vikarie tills mamsell Marie Larsson på länsstyrelsens förslag tillsattes som föreståndare. Folkskolläraren L P Dahlberg sökte i sammanhanget befattningen utan att den var ledigförklarad, men han förklarades mindre lämplig av kronofogde Leth på grund bl a av kännedomen "därom att sökanden har ett stridigt och hätigt lynne". Maria Larsson fick efter framställning årsarvodet höjt från 200 till 400 kr från 1876 års början. Trafiken utvecklades på ett gynnsamt sätt och Maria Larsson satt tryggt kvar som föreståndare för poststationen. När järnvägen började användas för posttrafik den 8 oktober 1894 blev poststationen kvar hos Maria Larsson året ut. Maria skrev ett intyg om att hon var villig "att mot ersättning av 50 öre om dagen genom pålitlig mansperson ombesörja alla erforderliga posttransporter emellan poststationen och postförande bantåg". Från 1895 års början flyttades posten till järnvägsstationen. Där blev stationsföreståndaren Anders Fridéen ansvarig för posten. Han följdes den 11 april 1906 av Anders Johan Svensson som hade varit ansvarat för posten i Hedvigsdal sedan järnvägen öppnades för allmän trafik. I samband med skilsmässa från järnvägen tog Albert Svensson över med 1916 års ingång och fick ett anslag på 120 kr om året för att bekosta transporter mellan järnvägen och poststationen. Han hade varit lantbrevbärare i Höganäs under sju år och fick i november 1918 befattningen som poststationsföreståndare i Strömsnäsbruk. Då tog konditorn Gustaf Wilhelm Larsson hand om poststationen i Hammenhög. Han gjorde ett misstag och måste sluta sin postbana 1928. Efter en vakans ersattes han i april 1929 av Gunborg Anderberg, som hade varit poststationsföreståndare både i Järrestad och Hasslarp. Med efternamnet ändrat till Hansson fick hon uppleva att poststationen statushöjdes till postexpedition den 1 februari 1945. Hon efterträddes i april 1951 av Anna Rosvall. Postexpeditionen fick med ny terminologi börja kallas postkontor, där chefen med titeln postmästare fick överta ansvaret för service till 800 hushåll.

Wallby (Vallby socken)

Fyra kilometer öster om Hammenhög ligger kyrkbyn i Vallby. Där inrättades vid 1874 års ingång en poststation med handlanden J Nilsson som föreståndare. När han inte nöjde sig med 60 kr i årsarvode skrev han till poststyrelsen och avsåg sig uppdraget villkorligt med fordran på 150 kr per år för att fortsätta. Länsstyrelsen i Kristianstad föreslog på poststyrelsens förfrågan en ersättare, klockaren Ehrenfried Pettersson, som var "boende i närheten av sockenkyrkan och både lämplig och duglig till befattningens bestridande". Handlanden Nilsson förklarade i ett brev den 19 september 1874 att hans "förra begäran var för mycket" och satte ned sina anspråk till 100 kr. Det hjälpte inte utan klockaren tillsattes efter poststyrelsens beslut och verkade som poststationsföreståndare till den 31 mars 1879 då poststationen drogs in. Ersättningen blev en lantbrevbärare i förening med kommunombudet. Kommunalstämman i Vallby sockenstuga hade redan den 23 mars 1878 accepterat planerna på lantbrevbäring och utsett nämndemannen Jöns Nilsson till kommunombud för att i anslutning till lantbrevbärarens besök "expediera posten i kommunens sockenstuga, belägen vid allmänna landsvägen i Vallby by".

Vallby-Salarp (Vallby socken)

Den 15 september 1945 daterades en framställning från representanter för Vallby dåvarande kommunledning samt komminister Curt Wallin om att få en poststation i Vallby. De ansåg att det fanns starka skäl för att återupprätta en poststation. I utredningen ansåg postmästare Alvar Hoppe i Ystad att både postens omfattning och folkmängden motiverade att en poststation inrättades. Det blev också poststyrelsens beslut efter postdirektionens tillstyrkan. Poststationen öppnades den 1 oktober 1946 med Edit Kerstin Margit Persson som föreståndare. Poststationens namn blev detsamma som telefonstationens, Vallby-Salarp. Med efter hand flera befogenheter för lantbrevbärare visade sig poststationen inte vara så nödvändig och den drogs in med utgången av februari 1964.

Gärnsås (Stiby socken)

Poststationen i **Stiby** inrättades vid 1874 års ingång med fjärdingsmannen P M Malmgren som föreståndare. På grund av dålig lönsamhet föreslogs den till indragning 1876 men den fick vara kvar sedan nämndemannen Lars Andersson övertagit den utan ersättning från postverket för skötseln. Med tillkomsten av järnvägen Malmö-Smirishamn blev Andersson uppsagd och poststationen flyttades till järnvägsstationen i Gärnsås och fick detta namn. Det stavades Gersnås till en början men ändrades till Gärnsås den 1 oktober 1904 efter framställning av Håkan Rosendahl. Han var föreståndare för den förenade post- och järnvägsstationen sedan starten med 1883 års ingång. Med tillkomsten av järnvägen Ystad - Gärnsås blev Gärnsås en järnvägsknutpunkt. Trafiken ökade efter hand och post och järnväg måste skiljas åt. Detta gjordes den 1 maj 1918, då fröken Anna Elisabeth Rosendahl blev föreståndare. Hon fungerade som sådan till sin pensionering den 1 juli 1955. Då höjdes poststationen till postexpedition. Anna Gun Hammarlund blev föreståndare med titeln stationsmästare, följd av Nanna Bengtsson. Omorganisationer under 1970- och 1980-talen har medfört ändrad terminologi så att föreståndaren fick kallas postmästare. I Gärnsås omfattar postservicen drygt 1000 hushåll.

Järnvägen från Ystad byggdes vidare och sträckan Gärnsås-Sankt Olof öppnades för allmän trafik den 15 juni 1902.

Gyllebo (Östra Vemmerlövs socken)

I sin redovisning till poststyrelsen den 30 november 1900 av planerna för omorganisation i anslutning till att järnvägen sträcktes vidare norrut från Gärnsås mot Sankt Olof föreslog postinspektionen att en poststation skulle öppnas i järnvägsstationen i Gyllebo och att poststationen i Vemmerlöv samt gångposten däremellan och Gärnsås skulle dras in. Det var lång framförhållning eftersom trafiken inte kom i gång förrän efter halvtannat år. Den 15 juni 1902 öppnades den förenade post- och järnvägsstationen i Gylle-

bo med stationsinspektör Nils Oscar Svensson som ansvarig för posten. Efter honom vilade det ansvaret på följande järnvägsanställda: Ehrnfrid Jönsson (1916-1925), Alfred Grahnqvist (1925-1938), Ergo Persson (1938-1948), E V Persson (1948-1960), Bengta Nilsson (1960-1964) och Elin Svensson (1964-1967). Poststationen ersattes med lantbrevbäring från Gärnsås den 1 november 1967.

Vemmerlöv (Östra Vemmerlövs socken)

I anslutning till att kronobrevbäringsansvaret övertogs av postverket öppnades den 1 januari 1874 en poststation i Vemmerlöv med fjärdingsmannen Per Erfvastsson som föreståndare. Under högmässan den 3 mars 1878 kallades församlingens röstberättigade medlemmar till kommunalstämma i sockenstugan den 12 mars för överläggning. Stämmans ordförande hade blivit förstördigad "att, därest kommunen önskade begagna sig av det tillfälle till utväxling av även enskilda brev och andra försändelser som lantbrevbäringsinrättningen erbjuder, kommunen i enlighet med lantbrevbäringsinstruktionens innehåll bör utse lämpligt ombud för utväxling av ifrågavarande brev och postförsändelser". Stämman beslöt att utse kantorn C P Lilliengren till ombud med ersättning från inlämnaren av tre öre för varje brev som kostade tolv öre i porto. Allt var nu klart för poststationens indragning med mars månads utgång 1879 men den 12 mars 1879 daterade företrädare för Vemmerlövs socken ett brev till poststyrelsen med begäran att få bibehålla poststationen mot förbindelse att själva avlöna föreståndaren. Detta gick poststyrelsen med på. Per Erfvastsson tröttnade så småningom och sade upp sig i ett brev till poststyrelsen den 29 mars 1883. Den 30 april hölls en kommunalstämma för behandling av postfrågan. Här återges ett utdrag ur protokollet:

"Vid ärendets behöriga föredragning fattades i dagens stämma det beslut att poststationen härstädes är nyttig och nödvändig, i synnerhet för tjänstemän såsom präst, kronolänsman och kommunalstyrelse m fl, och som poststationen inbringar mellan 3 och 400 kronor till poststyrelsen för året, anser sig församlingen ej vara skyldig att längre avlöna poststationsföreståndaren utan bör väl denna utgift härefter vidkännas poststyrelsen, helst som nuvarande poststationsföreståndaren Per Erfvastsson endast fordrar ett hundra kronors lön årligen".

Poststyrelsen var inställd på att dra in poststationen, men kronolänsman Leth presenterade en kandidat till föreståndare som åtog sig uppgiften för 40 kr om året. Det var förre skolläraren Lars Petersson och han förordades i ett brev från landskansliet till poststyrelsen den 14 juni 1883. Från den 1 juli 1883 antogs han och fick följande årsarvodet höjt till 50 kr, år 1890 till 100 kr och från 1899 års ingång till 150 kr. Med tillkomsten av järnvägen mellan Gärsnäs och Sankt Olof blev han uppsagd och poststationen drogs in den 14 juni 1902. Per Kron, som haft hand om postföringen mellan Gärsnäs och Vemmerlöv under drygt tio år, miste sitt kontrakt på grund av en klausul att det skulle upphöra "utan föregående uppsägning om och när, i följd av järnvägsanläggning antingen å själva postlinjen eller i dess närhet, tillfälle beredes att få posten, vare sig i sin helhet eller till mindre väglängd, å för allän trafik öppnad järnbana befordrad".

Grönhult (Sankt Olofs socken)

Trafikunderlaget för den förenade post- och järnvägsstation som inrättades i Grönhult den 15 juni 1902 var litet. Frans Anton P:son Grahn som blev ansvarig för både post och järnväg, fick uppleva att trafikchefen vid Ystad-Gärsnäs-S:t Olofs järnväg meddelade "att på grund av Kungl.Maj:ts nådiga resolution den 5 mars 1909 Grönhults station kommer att från och med den 1 maj indragas". Som en följd därav drogs poststationen in samtidigt. En begäran från postkunder om att lantbrevbäring skulle inrättas i stället på en linje från Sankt Olof vann inte bifall vid det tillfället.

Uppdatering

Manuskripten till de 300 första häftena i posthistorisk skriftserie har skrivits under åren 1988 -1995, d v s under en mycket händelserik period i postens historia. Under mellantiden har ganska avsevärda förändringar inträffat, även för de fasta postanstalterna. Jag har därför funnit det angeläget att komplettera häftena med uppgift om de fasta postanstalter, som på något sätt fått status förändrat sedan jag arbetade med manuskripten om dem. Det rör sig i några fall om genomförda indragningar men i de flesta fall om övergång till entreprenad enligt de planer som omfattades av projekt "Nät 92". Oftast är det fråga om "Post-i-butik" med dess variationer, t ex i bibliotek, i livsmedelsaffär, i bensinmack osv. Ibland anges i mina källor blott "Pib" eller "Entreprenad", varför jag i sådana fall inte kan precisera entreprenörens verksamhet.

I några skrifter har jag inarbetat sådana ändringar under respektive ortsavsnitt i förlagorna men ibland har det visat sig vara lämpligare att ange ändringarna samlade i en särskild sammanställning, som denna nedan.

Enligt projekt "Nät 92", som bland annat gick ut på samverkan med olika företag för att säkerställa att mindre orter får behålla någon form av lokal postservice, har postkontoren i Glemmingebro och Hammenhög numera ersatts med entreprenad enligt avtal i Glemmingebro med Brinks Lanthandel och i Hammenhög med ICA Mathallen.

Dessa uppgifter har i och för sig inte något med järnvägen att göra men jag anser inte att de kan förbigås av hänsyn till andra läsare än tågentusiaster.

Erik Lindgren